

КОРАБЛІ-МУЗЕЇ¹⁷

Анотація. У статті проведено комплексний порівняльний аналіз існуючих кораблів-музеїв. Прослідковано еволюцію цього феномену на матеріалі країн Західної Європи, США, КНР і Російської Федерації. Автор розглянув сам процес відбудови військових кораблів як музеїв. Насамкінець автор актуалізує потенційну можливість використання концепту панцерника «Князь Потьомкін-Таврійський», як потенційного туристичного ресурсу м. Одеси.

Ключові слова. Корабель-музей, реконструкція.

Корабель може бути не тільки простим судном. Він може бути також символом, дивом інженерних технологій та науки, пам'яткою людського генію. Саме тому кораблі викликають настільки велике захоплення впродовж всієї історії. Ще з часу стародавніх єгиптян, котрі разом з небіжчиками ховали в пірамідах і кораблі, кораблях, які мали неабияке значення, намагалися зберегти для того,

щоб майбутні покоління мали можливість роздивлятися та уявляти собі їх колишню велич, черпаючи в ній джерело натхнення.

ДЕЯКІ ВІДОМІ КОРАБЛІ-МУЗЕЇ

1. Корабель-музей «Вікторія»

- Найстаріший з існуючих лінейних кораблів (лінкорів). Найстаріший корабель, який знаходиться в строю. Він був збудований у 1765 р.
- Колишній флагман адмірала Гораціо Нельсона, на борту якого він був вбитий під час Трафальгарської битви 1805 р.
- Його відновлення продовжується з 1922 р.

¹⁷ Переклад з англійської виконаний П. Майбородою.

- Постійно знаходиться в сухому доку в Портсмуті (Великобританія).
- Він пригортає увагу 350 тис. відвідувачів кожного року.

2. Корабель-музей «Конституція»

- Найстаріший бойовий корабель, що може триматися на воді.
- Він був збудований у 1797 та був у застосуванні до 1881 р.
- Неодноразово він був врятований від зруйнування завдяки тиску громадськості.
- Перше його відновлення в 1926 р. коштувало 946 тис. доларів (згідно з теперішніми цінами).
- Друге його відновлення в 1993-1995 коштувало 12 мільйонів доларів.
- В 1997 р. після столітньої перерви він вийшов у море.
- У 1931-1934 рр. 4,6 млн. чоловік відвідало корабель.
- За один 1976 р. він зібрав 900 тис. відвідувачів.
- Кожен рік корабель збирає близько 100 тис. відвідувачів.

3. Крейсер-музей «Аврора»

- Символ Жовтневої революції і сучасної російської морської історії.
- З 1956 р. привернув увагу 28 мільйонів відвідувачів.
- Один з символів Санкт-Петербургу.

ІСТОРІЯ РЕКОНСТРУКЦІЇ БОЙОВИХ КОРАБЛІВ

Разом із збереженням непересічних кораблів, уряд чи зацікавлені групи роблять точні або близькі до точних копії судів, які завоювали невимрущу славу своїми видатними жертвами в битвах з ворогами чи тих, чія цінність була пізніше визнана, хоча у свій час вони й не привертати уваги сучасників. Вони практично завжди забезпечували велику привабливість тим місцям, де знаходилися.

Воскресіння панцерника: приклад «Чин Йен»

Між 1881 та 1895 роками вперше з XV століття Китай набув значної морської могутності. Серце китайського флоту, що тільки-но народжувався, складалося з двох кораблів, які були придбані в Німеччині.

Обидва кораблі були втрачені протягом катастрофічної війни з Японією в 1894-1895 рр., після бою, який згодом став легендарним. У 2004 р., скориставшись річницею війни, Китайська держава та суспільство зробили досі нездійснену спробу культурного та інженерного відродження: було відбудовано «Чин Йен» – флагман флоту Китайської імперії.

Копія була збудована згідно з оригінальними планами, які знаходяться в Германії, та відкрита публіці 1 травня 2005 р.

Все на «Чин Йен» старанно змодельовано, особливо зброя. Тільки за рахунок машин витрати були зменшені; до речі, так як відбудований корабель пристосований не для того, щоб рухатися, а для того, щоб бути музеєм, реконструкція машин не обов'язкова.

ВІДБУДОВА ПАНЦЕРНИКА «ПОТЬОМКІН»: ПУСТА МРІЯ ЧИ МУДРИЙ ВНЕСОК?

З того часу як Сергій Ейзенштейн зняв фільм в 1925 р., панцерник «Потьомкін» став відомим у всьому світі. Навіть ті люди, які не цікавляться військовим флотом знали це ім'я.

Сам панцерник був розпилений на метал в 1922 р. й на сьогодні від нього практично нічого не залишилося. Виникає питання: чи можуть бути через 90 років після його зруйнування які-небудь проекти по відновленню легендарного панцерника? Якщо це можливо, які можуть бути стимули та вигоди такого амбіційного проекту?

Кілька фактів, що можуть бути висунені на підтримку ідеї реконструкції панцерника:

- 1) «Потьомкін» був центром доленосних подій, що відбулися літом 1905 р., одним з перших поштовхів ланцюгової реакції, що призвела до скинення династії Романових та встановлення першого в світі комуністичного уряду¹⁸.
- 2) Як менш відомий елемент «потьомкінської історії» виступає те, що панцерник був одним з головних військових суден Російського флоту на Чорному морі в період Першої світової війни та брав участь в усіх важливих битвах, в тому числі й з набагато сильнішим дредноутом «Гебен», бомбардував узбережжя Північної Анатолії та десант, що висадився у Трабзоні.

¹⁸ Наведена теза автора є дискусійною – ред.

- 3) Таким чином, як його революційна, так і воєнна діяльність роблять привабливою його реконструкцію для людей будь-яких політичних вподобань.
- 4) Прибуття «Потьомкіна» в Одесу в 1905 р. навіки асоціювали його в цим містом. Цей факт було відображено на одеських військових мундирах протягом більш ніж сімдесяти років. Присутність копії «Потьомкіна» в одеській бухті заповнить велику лакуну в іконографії міста.
- 5) Ніяке інше місце не може бути більш підходящим для військово-морського музею, присвяченого революції 1905 р. та війні на Чорному морі впродовж 1914 – 1918 рр.
- 6) Побудова копії «Потьомкіна» може забезпечити підтримку місцевої економіки, особливо в суднобудівній галузі, наприклад, у Миколаєві. Нові вакансії можуть бути забезпечені завдяки тому, що для музею потрібні будуть різноманітні робітники.
- 7) Як і всі інші кораблі-музеї, копія «Потьомкіна» може зразу ж підвищити рівень туристів, приваблюючи до себе нових відвідувачів.
- 8) На додачу до відвідувачів копія «Потьомкіна» може здаватися до оренди для проведення конференцій, свят та весільних церемоній, приносячи додатковий прибуток.
- 9) Просто своєю присутністю копія «Потьомкіна» може стати причиною підвищення інтересу людей усіх поколінь до історії міста, таким чином виконуючи культурницьку місію та приваблюючи нових відвідувачів до Одеси.

Висновки

Фактично у кожному куточку світу, навіть в тих країнах, що не мають виходу до моря (наприклад Угорщина), існує реальне чи скопійоване судно-музей, яке служить символом цієї країни, зберігаючи живою її пам'ять та приваблюючи туристів зі всього світу, таким чином, граючи роль культурного агента та допомагаючи поліпшити економіку того чи іншого порту. Через збудування копії «Потьомкіна», що має легендарне ім'я, відоме всьому світу протягом багатьох років, панцерник може зробитися таким самим військово-морським символом України, та частково Одеси, в той же час поліпшуючи економіку Одеси та приваблюючи до себе відвідувачів зі всього світу.

Museum ships

The complex comparative analysis of existent ships-museums is conducted in the article. The evolution of this phenomenon is shown on material of countries of Western Europe, USA, Peoples Republic of China and Russian Federation. Author considered the process of renewal of war-ships, as museums. In the end an author shows potential possibility of using the concept of ironclad "Prince Potemkin Tavriyskiy", as a potential tourist resource of Odesa.

Key-words: ship-museum, reconstruction.

ІЛЮСТРАЦІЇ

*Корабель-музей «Вікторія»
(Портсмут, Великобританія)*

*Крейсер-музей «Аврора»
(Санкт-Петербург, Росія)*

*Корабель-музей
«Конституція» (США)*

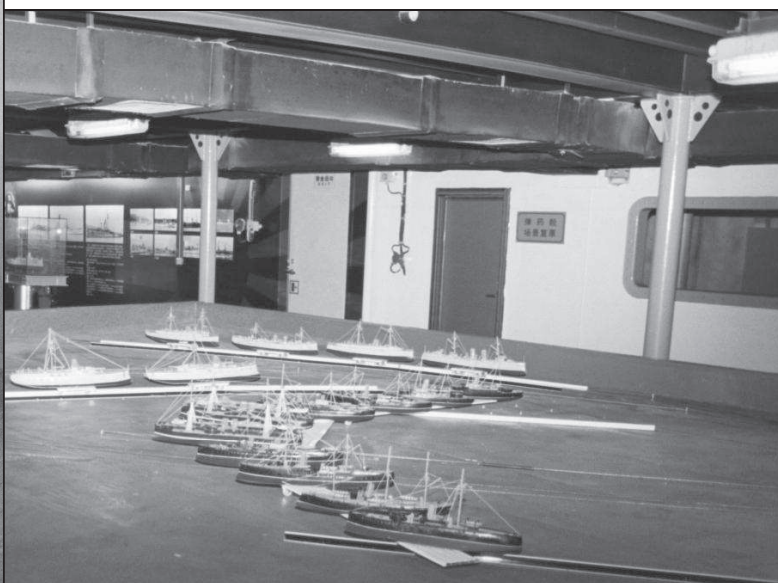

Копія «Чин Йен» була збудована в елінгу Циндао. Су-марний кошторис в 50 млн. йен (6 млн. доларів) було виділено державою через порт Вейхайвей.

Гіди в костюмах періоду існування судна наближають до справжньої атмосфери на борту «Чин Йен».

Місце, яке призначається для машинних та вугільних секторів, використовується як приміщення для музею з військово-морської історії.